

CENTRUM
POLSKO-ROSYJSKIEGO
DIALOGU I POROZUMIENIA

Sprawozdanie z działalności Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia w 2019 roku

Informacje ogólne

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia (CPRDiP) jest państwową osobą prawną, powołaną na mocy Ustawy z 25 marca 2011 roku. Nadzór nad Centrum sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Centrum realizuje swój cel ustawowy polegający na podejmowaniu działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich, wykonując zadania określone w Ustawie o CPRDiP tj.:

- prowadzenie, inicjowanie i wspieranie badań naukowych;
- prowadzenie działalności wydawniczej;
- upowszechnianie w społeczeństwach polskim i rosyjskim wiedzy o stosunkach polsko-rosyjskich, historii, kulturze i dziedzictwie obu narodów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej;
- prowadzenie, inicjowanie i wspieranie działalności edukacyjnej w Polsce i Rosji;
- organizowanie konferencji, sympozjów, wykładów, seminariów i dyskusji;
- utrzymywanie kontaktów z ośrodkami akademickimi, eksperckimi, naukowymi, kulturalnymi i politycznymi w Polsce i Rosji;
- dofinansowanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich;
- inicjowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej wymiany młodzieży i studentów;;
- organizowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej współpracy między środowiskami naukowo-eksperckimi, ośrodkami akademickimi, organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami samorządu zawodowego i gospodarczego z Polski i Rosji;
- współpraca z instytucją utworzoną przez władze Rosji, której celem jest podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach rosyjsko-polskich.

W 2019 roku Centrum kontynuowało realizację przedsięwzięć obejmujących wszystkie zadania ustawowe, przy czym w niektórych przypadkach na profil działań i skalę zaangażowania wpływały, podobnie jak w ubiegłych latach, pogłębiające się negatywne zjawiska w polityce wewnętrznej i zagranicznej Federacji Rosyjskiej. W uchwale Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 października 2016 roku zostały one określone w następujący sposób: „Zagrożenie dla pokoju i bezpieczeństwa całej Europy stanowią: prowadzenie agresywnej polityki zagranicznej przez Federację Rosyjską, okupacja Krymu przez Rosję, wspieranie i prowadzenie interwencji zbrojnej we wschodniej Ukrainie przez Kreml, łamanie podstawowych norm prawa międzynarodowego oraz układów zawartych z Ukrainą, niestosowanie się Rosji do postanowień oraz prowadzenie hybrydowej wojny informacyjnej.” W ostatnich dwóch latach rosyjskim działaniom towarzyszyła dodatkowo kampania popularyzująca wśród rosyjskiej i zachodnioeuropejskiej opinii publicznej neostalinowskie poglądy na dzieje II wojny światowej i Europy Środkowej oraz Wschodniej, odwołująca się do antypolskich stereotypów i uprzedzeń, a czasem nawet fałszów historycznych.

W tej sytuacji CPRDiP – prócz podtrzymywania i rozwijania kontaktów z opiniotwórczymi rosyjskimi elitami – koncentrowało się na przybliżaniu społeczeństwu polskiemu oraz krajom sojuszniczym wiedzy o sytuacji w Rosji i motywach podejmowanych przez nią działań wobec świata zewnętrznego, w tym Polski, a także na tłumaczeniu rosyjskiej opinii publicznej przyczyn stanowiska Polski, UE i NATO wobec Rosji oraz zwalczaniu dezinformacji historycznej. Ponadto Centrum zaangażowało się – instytucjonalnie bądź na poziomie pracowników – w dyskusje na temat pożądanej polityki wobec Rosji i zwalczania zagrożeń wychodzących z Kremla.

Informacje szczegółowe

Zadanie 1: „prowadzenie, inicjowanie i wspieranie badań naukowych”

CPRDiP realizowało w okresie sprawozdawczym następujące badania naukowe:

1. **„Operacja polska” NKWD 1937–1938. Ofiary, dokumenty** (NCN), kierownicy projektu: dr Sławomir Dębski, dr Maciej Wyrwa

Projekt zakłada dokumentowanie – w sposób możliwie pełny i wszechstronny – „operacji polskiej” NKWD, jednej z największych zbrodni o charakterze ludobójstwa w dwudziestowiecznej Europie. Realizowany przez międzynarodowy zespół badawczy projekt uzyskał w maju 2016 roku trzyletnie finansowanie ze strony Narodowego Centrum Nauki.

W 2019 roku udokumentowano z imienia i nazwiska na podstawie materiałów archiwalnych pozyskanych z Rosji i Ukrainy praktycznie wszystkie 58 573 ofiary „operacji polskiej” NKWD z Ukraińskiej SRS. Był to efekt współpracy ze Stowarzyszeniem „Memoriał” w Moskwie oraz Archiwum SBU w Kijowie. Po przetłumaczeniu danych na język polski zostaną one udostępnione w bazie CPRDiP „Ofiary antypolskiego terroru w Związku Sowieckim 1934–1939”.

Ponadto rozpoczęto prace nad imiennym udokumentowaniem ofiar „operacji polskiej” NKWD w Białoruskiej, Azerbejdżańskiej, Ormiańskiej, Gruzińskiej, Kazachskiej, Kirgiskiej, Tadżyckiej, Turkmeńskiej i Uzbekiej SRS. Planuje się pozyskanie informacji o co najmniej 16,5 tys. represjonowanych.

Kontynuowano również prace nad wydaniem tomów studiów pokonferencyjnych *„Operacja polska” NKWD 1937-1938. Przywracanie pamięci o zbrodni* (wspólnie z IPN) oraz tomów dokumentów w ramach serii *„Operacja polska” NKWD w dokumentach* (Białoruś, Ukraina, Rosja).

2. **Losy Polaków pod władzą sowiecką po 17 września 1939 r.**, kierownik projektu: dr Maciej Wyrwa

Realizowany od 2011 roku projekt badawczy stawia sobie za cel zebranie dokumentów i możliwie pełnych informacji dotyczących osób zaginionych na północno-wschodnich ziemiach II Rzeczypospolitej pomiędzy 17 września 1939 a czerwcem 1940 roku, wobec których zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że mogły być ofiarami Zbrodni Katyńskiej. Próba rekonstrukcji tzw. białoruskiej listy katyńskiej obejmuje tworzenie listy w oparciu o sukcesywne gromadzenie informacji napływających do Centrum od rodzin i bliskich osób zaginionych, a następnie na ich weryfikacji i uzupełnianiu w oparciu o dostępne publikacje oraz dane urzędowe przechowywane w archiwach i innych instytucjach w Polsce, a także za granicą. Efektem prowadzonych dotychczas prac jest wydana przez CPRDiP w 2015 roku publikacja dr. Macieja

Wyrwy pt. „Nieodnalezione ofiary Katynia? Lista osób zaginionych na obszarze północno-wschodnich województw II RP od 17 września 1939 do czerwca 1940”.

W okresie sprawozdawczym sukcesywnie opracowywano napływające do Centrum nowe ankiety i zgłoszenia przesyłane przez rodziny i bliskich osób zaginionych oraz instytucje państwowe, powiększając tym samym listę potencjalnych ofiar Zbrodni Katyńskiej z tzw. białoruskiej listy katyńskiej.

3. ***Dzieje kościoła katolickiego w Sowieckiej Rosji 1917-1939 w polskich dokumentach dyplomatycznych***, kierownicy projektu: prof. Roman Dzwonkowski, dr Andrzej Szabaciuk

Zainicjowany w 2018 roku projekt zakłada zebranie, opracowanie i wydanie w 2020 roku materiałów archiwalnych opisujących prześladowanie z Kościoła katolickiego w sowieckiej Rosji i walkę z nim przez pryzmat dokumentów dyplomatycznych II Rzeczypospolitej. W ramach realizacji projektu przeprowadzono kwerendy archiwalno-biblioteczne w Instytucie Polskim i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie, Archiwum Akt Nowych oraz Archiwum Archidiecezji Gnieźnieńskiej. W 2019 roku opracowywano zbiory pod kątem wydawniczym.

4. ***Pogranicze polsko-białoruskie pod okupacją sowiecką 1939-1941 w relacjach świadków***, kierownicy projektu: dr Wolha Iwanowa, prof. Alaksandr Smalianczuk.

Projekt został zakończony, a jego efektem było wydanie na Białorusi pierwszej publikacji CPRDiP w języku białoruskim „*Za pierszymi Sawietami*”. *Polska-białoruskaje pamieźža 1939-1941 hh. u wusnaj historyi žycharou Biełarusi*, zawierającej relacje 107 świadków wydarzeń z jesieni 1939 roku i sowieckiej polityki na „Białorusi Zachodniej” w latach 1939-1941. Relacje pokazują świat zwykłego człowieka uwikłanego w wir wojny i zbrodniczy system sowiecki. Rozpoczęto także pracę nad polską wersją tej książki.

5. ***Bronisław Piłsudski – badacz świata Ajnów***, kierownicy projektu: dr Weronika Bielajewa-Saczuk i dr Andriej Sokołow

Projekt został zrealizowany wspólnie z Muzeum Antropologii i Etnografii im. Piotra Wielkiego Rosyjskiej Akademii Nauk (Kunstkamera) w Petersburgu. Jego rezultatem było wydanie trójjęzycznego: polsko-rosyjsko-angielskiego albumu „Świat Ajnów oczami Bronisława Piłsudskiego” prezentującego część kolekcji Kunstkamery poświęconej badaniom Bronisława Piłsudskiego nad ludem Ajnów.

6. ***Stosunki między władzą sowiecką a polskim państwem podziemnym: 1943-1945***, kierownik projektu: prof. Grzegorz Motyka.

W 2019 roku wydano trzy tomy dokumentów poświęconych obławie augustowskiej oraz polityce władz sowieckich wobec Polaków i polskiego podziemia na Wołyniu i w Galicji Wschodniej. Przystąpiono do prac redakcyjnych nad tomem ostatnim, który ma pokazać stosunki między Sowietami a polskim podziemiem niepodległościowym w Polsce centralnej.

7. ***Ziemie północno-wschodnie II RP pod okupacją sowiecką 1939-1941. Władza i społeczeństwo***, kierownik projektu: prof. Alaksandr Smalianczuk

Celem projektu jest pozyskanie i opracowanie dokumentów proveniencji sowieckiej przedstawiających główne aspekty procesu sowietyzacji ziem północno-wschodniej Polski w latach 1939–1941. Szczególne miejsce w projekcie zajmą dokumenty dotyczące życia społeczno-ekonomicznego i narodowo-kulturalnego mieszkańców tzw. Białorusi Zachodniej oraz skierowana przeciw nim sowiecka polityka represji. W 2019 roku opracowywano zbiory pod kątem wydawniczym.

8. ***Edycja materiałów źródłowych do stosunków polsko-sowieckich***, kierownik projektu: prof. Mariusz Wołos

Projekt zakłada publikację czterech tomów dokumentów i materiałów do stosunków między Polską a sowiecką Rosją, Białorusią i Ukrainą oraz ZSRS i jest współfinansowany w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.

W 2019 roku wszystkie osoby realizujące projekt – prof. Mariusz Wołos, prof. Marek Kornat, dr hab. Jan Jacek Bruski, dr Łukasz Adamski i dr Piotr Głuszkowski prowadziły prace redakcyjne nad odpowiednimi tomami.

9. ***Kościół Unicki – dzieje idei***, kierownicy projektu: prof. Andrzej Gil i prof. Ihor Skoczylas

Projekt badawczy ma na celu pogłębienie wiedzy o funkcjonowaniu w okresie dawnej Rzeczypospolitej i w epoce porozbiorowej Kościoła unickiego, dziś określanego jako greckokatolicki. To właśnie ocena przyczyn i skutków unii brzeskiej nie tylko dotychczas mocno dzieli historiografię rosyjską i polską, ale i wzbudza emocje opinii publicznej, a także stanowi jedną z największych przeszkód dla dialogu ekumenicznego katolików i prawosławia, zwłaszcza moskiewskiego.

Projekt zakłada przygotowanie na podstawie wielojęzycznej literatury, funkcjonujących w obiegu naukowym źródeł oraz materiałów, które będą odnalezione w trakcie kwerend finansowanych przez CPRDiP, obszernej syntezy dziejów Kościoła unickiego, wraz z refleksjami na temat wpływu istniejących mitów i nieporozumień związanych z unitami na dialog historiograficzny i ekumeniczny.

W 2019 roku trwało opracowanie zebranych materiałów.

10. ***Trzecia Rosja. Borys Sawinkow i rosyjskie emigracyjne organizacje w Polsce, 1919–1925***, kierownik projektu: Bartłomiej Gajos

Celem projektu jest przygotowanie dwóch publikacji: monografii oraz wydawnictwa źródłowego poświęconego działalności rosyjskich emigrantów w Polsce. Głównymi wykonawcami projektu są wybitni rosyjscy znawcy tego tematu, związani z „Memoriałem”, prof. Ałła Morozowa oraz prof. Konstantin Morozow. W chwili obecnej trwają prace nad przygotowaniem umowy oraz ram prawnych koniecznych dla realizacji projektu. Jego oficjalna inauguracja przewidziana jest na styczeń 2020.

Pracownicy naukowcy Centrum udzielali ponadto wywiadów opiniotwórczym mediom w Polsce, Rosji, na Ukrainie, Białorusi i w Wielkiej Brytanii. Wydali także anglojęzyczną wersję pracy „Kręgi rewolucji. Rok 1917 w Rosji – konsekwencje wewnętrzne i międzynarodowe” w wydawnictwie Routledge (wersja polska została opublikowana przez CPRDiP).

VIII edycja programu stypendialnego dla badaczy z Rosji na prowadzenie badań naukowych w Polsce

Program skierowany jest do badaczy z Rosji lub osób pracujących w rosyjskich instytucjach naukowych. Celem programu jest umożliwienie stypendystom przeprowadzenia własnych badań na polskich uczelniach i w innych instytucjach naukowych.

Lista dziewięciu laureatów (jedna laureatka wycofała się z udziału w projekcie stypendialnym) VIII edycji konkursu:

- Jelena Koźmina z Uralskiego Uniwersytetu Federalnego im. pierwszego prezydenta Rosji Borysa Jelcyna wykorzysta stypendium na prowadzenie badań „Polska literatura XXI wieku w recepcji polskich i rosyjskich badaczy: powieść Jerzego Sosnowskiego „Apokryf Agłai”.
- Anastasija Priebrażenska z Narodowego Uniwersytetu Badawczego „Wyższa Szkoła Ekonomii” będzie prowadziła studia nad polskim kodem literackim i kulturowym w XVII-wiecznych moskiewskich kazaniach (tradycje polskiej i zachodnioeuropejskiej jezuickiej literatury dydaktycznej w piśmiennictwie ruskim).
- Jewgienij Siemionow z Wschodnio-Syberyjskiego Państwowego Instytutu Kultury (Ułan-Ude) zajmie się problematyką katorgi i osiedlenia polskich zesłańców postyczniowych na terenie Zabajkala.
- Ojuna Dorżiguszajewa z Wschodnio-Syberyjskiego Państwowego Uniwersytetu Technologii i Zarządzania w Ułan-Ude dokona analizy porównawczej buddyjskich i chrześcijańskich tradycji ekologicznych.
- Aleksandr Musin z Instytutu Historii Kultury Materialnej Rosyjskiej Akademii Nauk w Sankt Petersburgu przeprowadzi studium porównawcze „Integracja czy inkorporacja? Ruś Halicko-Wołyńska i Nowogród Wielki w obrębie monarchii Piastów i Jagiellonów oraz Wielkiego Księstwa Moskiewskiego (połowa XIV – połowa XVI wieku)”.
- Ksenia Rodionowa z Federalnego Uniwersytetu Dalekowschodniego we Władywostoku w ramach stypendium zajmie się dziejami polskich katolików w Mandżurii w latach 1897–1960.
- Tamara Smirnowa z wydziału humanistycznego Państwowego Uniwersytetu Urządzeń Aerokosmicznych w Petersburgu będzie zbierała materiały do pracy o Polskim Domu Oświaty w Leningradzie 1926–1937.
- Roman Szyżenski z Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego w Niżnym Nowogrodzie będzie prowadził badania nad socjokulturową autoidentyfikacją słowiańskich organizacji neopogańskich w Polsce i Rosji.
- Weronika Bielajewa-Saczuk z Centrum Badań Arktycznych i Syberyjskich Instytutu Socjologicznego Rosyjskiej Akademii Nauk przeprowadzi w Polsce kwerendę archiwalno-biblioteczną pod kątem nieznanych zbiorów polskich badaczy Syberii zgromadzonych w Kunstkamerze.

Łączna suma stypendiów wyniosła 142 848 zł.

Rozpoczęto nabór do IX edycji konkursu stypendialnego (2020–2021)

Zadanie 2: „prowadzenie działalności wydawniczej”

W 2019 roku ukazały się publikacje:

1. *Katyń. Przewodnik szlakiem Zbrodni*, oprac. Maciej Wyrwa, Jadwiga Rogoża
2. *Miotła Stalina. Polska Północno-Wschodnia i jej pogranicze w czasie oblawy augustowskiej w 1945 roku*, pod red. Łukasza Adamskiego, Grzegorza Hryciuka i Grzegorza Motyki
3. *Wołyń i Galicja Wschodnia pod okupacją niemiecką 1943–1944*, pod red. Łukasza Adamskiego i Grzegorza Hryciuka
4. *Wołyń i Galicja „za drugiego Sowietą”*, pod red. Łukasza Adamskiego i Grzegorza Hryciuka
5. *Kręgi rewolucji. Rok 1917 w Rosji – konsekwencje wewnętrzne i międzynarodowe*, pod red. Łukasza Adamskiego i Bartłomieja Gajosa
6. *„Za pierwszymi Sawietami”. Polska-białoruskaje pamiezza 1939-1941 hh. u wusnych uspaminach zycharou Biełarusi*, współwydanie z Wydawiec Zmicer Kołas
7. *Świat Ajnów oczami Bronisława Piłsudskiego*, trójjęzyczne wydanie albumowe we współpracy z Kunstkemerą (Muzeum Antropologii i Etnografii im. Piotra Wielkiego w Petersburgu)
8. Anna Artemjewa, Jelena Raczewa, *Niezarekwirowane. Historie ludzi, którzy przeżyli to, czego boimy się najbardziej*, współwydanie z Ośrodkiem Karta.

Ponadto trwały prace redakcyjne i tłumaczeniowe nad publikacjami:

1. *Stolica Apostolska wobec Rosji i wschodniego chrześcijaństwa. Od Jana Pawła II do Franciszka*, pod red. Andrzeja Grajewskiego i Piotra Skibińskiego (we współpracy z Centrum Myśli Jana Pawła II)
2. *Smuta w Rosji i Potop w Rzeczypospolitej: przykłady przewyciężenia kryzysu państwa w XVII wieku*, pod red. Hieronima Grali
3. *Z Rusią przeciw Rosji* (tytuł roboczy), pod red. Łukasza Adamskiego.

Ponadto CPRDiP współwydało numer czasopisma „Mówią wieki”, poświęcony wojnom polsko-moskiewskim w I połowie XVII wieku – asumptem do tego było trzechsetlecie rozejmu w Dywilinie.

Zadanie 3: „upowszechnianie w społeczeństwach polskim i rosyjskim wiedzy o stosunkach polsko-rosyjskich, historii, kulturze i dziedzictwie obu narodów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, Federacji Rosyjskiej oraz innych krajów”

Centrum zorganizowało samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami szereg otwartych publicznych wydarzeń: konferencji, dyskusji, seminariów i wykładów w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Szczecinie, Białymstoku i innych polskich ośrodkach. Pracownicy Centrum brali udział w przedsięwzięciach organizowanych przez inne instytucje, występując jako dyskutanci na krajowych i międzynarodowych konferencjach eksperckich i naukowych, m.in. w Rosji, na Ukrainie, Białorusi, Litwie, w Stanach Zjednoczonych, Belgii, Francji, w Czechach i na Słowacji. Informowali tam o działalności Centrum, a także brali udział w debacie publicznej na tematy związane z szeroko rozumianymi stosunkami polsko-rosyjskimi. Ponadto wielokrotnie występowali w mediach polskich, rosyjskich, ukraińskich, białoruskich, anglojęzycznych, komentując lub analizując wydarzenia i zagadnienia ważne z perspektywy polsko-rosyjskich relacji. Centrum stale aktualizowało swoją trójjęzyczną stronę internetową i intensywnie

informowało o swojej działalności w popularnych mediach i serwisach społecznościowych (Facebook i Twitter). Profile Centrum i pracowników w obu serwisach cieszą się stale rosnącym zainteresowaniem.

Czasopismo „Nowaja Polska”

Od stycznia do czerwca 2019 roku trwały intensywne prace nad uruchomieniem portalu czasopisma „Nowaja Polska”, którego Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia stało się wydawcą. Jego zadaniem jest informowanie o współczesnej Polsce w formie dłuższych, najczęściej publicystycznych, artykułów.

Strona swoją oficjalną premierę miała 3 czerwca 2019 roku. Konta „Nowej Polszy” w mediach społecznościowych (Facebook, Twitter, V Kontakte, Telegram) śledzi niemal 50 tysięcy użytkowników. Do chwili obecnej odnotowano 150 tysięcy odwiedzin samej witryny, z kolei filmy zamieszczone na platformach internetowych „Nowej Polszy” (Facebook) miały w sumie ponad 5 milionów wyświetleń. Ponadto teksty ze strony www.nowayapolsha.pl są przedrukowywane przez największe portale rosyjskie i ukraińskie: tsn.ua, Ukraińska Prawda, Jewropejska Prawda, www.inosmi.ru, lb.ua.

„Nowaja Polska” w ciągu sześciu miesięcy stała się jednym z największych serwisów poświęconych Polsce w języku rosyjskim.

Kaczmarški.ru

W 2019 roku Centrum kontynuowało działania związane z promocją twórczości Jacka Kaczmarškiego w Rosji. W kwietniu ukazała się płyta CD, zawierająca nagrania z koncertów „Wykopaliska”, jakie odbyły się w październiku 2018 roku w Teatrium na Sierpuchowce w Moskwie oraz tomik przetłumaczonych na język rosyjski tekstów, zarówno tych wykorzystanych w koncercie, jak też innych, wybranych z bogatego dorobku artysty. W czerwcu br. udało się zorganizować przyjazd moskiewskich artystów do Polski i zaprezentować „Wykopaliska” polskiej publiczności na koncertach w trzech miastach: w Centrum Św. Jana w Gdańsku, w Teatrze Miejskim im. Witolda Gombrowicza w Gdyni (w ramach Kaczmarški Encore Festival) oraz w Teatrze Kamienica w Warszawie.

Konkurs prac studenckich i doktoranckich „Aktualna Nauka” pamięci Olega Kena (Petersburg)

Otwarty konkurs prac studenckich i doktoranckich „Aktualna Nauka” pamięci Olega Kena odbywa się od 2008 roku z inicjatywy Wiery Ken. Jego celem jest stworzenie przestrzeni wymiany myśli i poglądów dla młodych naukowców zajmujących się tematyką historii Rosji, Polski i krajów Europy Środkowo-Wschodniej w XX wieku.

Rozstrzygnięto XII edycję konkursu realizowanego wspólnie z Instytutem Polskim w Petersburgu oraz Instytutem Historii RAN w Petersburgu.

Katyń Pro Memoria (zespół CPRDiP)

Projekt „Katyń Pro Memoria” ma na celu przybliżenie wiedzy o miejscach upamiętnienia Zbrodni Katyńskiej.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano pierwszą część projektu, wydając drukiem i udostępniając bezpłatnie publikację „Katyń. Przewodnik szlakiem Zbrodni” (red. Jadwiga Rogoża i Maciej Wyrwa), która

opisuje historię i geografę mordu na polskich jeńcach w Kozielsku, przewiezionych do Gniezdowa, rozstrzelanych i spoczywających w Lesie Katyńskim. Celem było zaoferowanie czytelnikom opracowania łączącego podstawowe informacje historyczne z praktycznymi poradami dotyczącymi poruszania się w terenie i specyfiki lokalnej. W 2020 roku planowane jest wydanie przewodnika w języku rosyjskim i angielskim.

Trwały zarazem prace nad przygotowaniem trójjęzycznego portalu internetowego „Katyń Pro Memoria”, który będzie rodzajem wirtualnego spaceru po tym miejscu pamięci, a także nad uruchomieniem aplikacji umożliwiającej zapalenie znicza dla poległych w Katyniu. Na potrzeby projektu opracowywano biogramy wszystkich 4415 ofiar Zbrodni pochowanych w Katyniu w języku polskim, rosyjskim i angielskim.

Zadanie 4: „prowadzenie, inicjowanie i wspieranie działalności edukacyjnej w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej”

Szkolenie dla polskich i rosyjskich młodych liderów, Club of Warsaw. Polish-Russian Young Leaders Meeting Point, 31 maja – 2 czerwca 2019, Warszawa

Szósta edycja szkolenia dla młodych liderów z Polski i Rosji, w której wzięło udział 17 uczestników pochodzących z różnych regionów obu państw zajmujących się różnymi formami aktywności publicznej na poziomie regionalnym i lokalnym odbyła się po raz pierwszy w Warszawie. W programie warsztatów znalazły się m.in.: intensywny trening z negocjacji międzynarodowych, wystąpień publicznych i medialnych oraz szkolenia z technik prowadzenia dyskusji i protokołu dyplomatycznego.

Słowa na słowa. Polsko-Rosyjska Szkoła Przekładu, październik 2019 – czerwiec 2020, Warszawa

Trzecia edycja warsztatów przeznaczonych dla początkujących tłumaczy literatury rosyjskiej. W trakcie 10 spotkań 10 uczestników zapozna się z cyklem pracy tłumacza i od razu wykorzysta swoje umiejętności w praktyce podczas pracy nad tłumaczeniem książki. W 2019 roku odbyły się trzy spotkania, w których wzięli udział wybitni specjaliści z dziedziny translatoryki i literaturoznawstwa z Rosji i z Polski: Aleksandr Gawriłow, Galina Józefowicz, dr Katarzyna Kłosińska i dr Agata Hącia. Rezultatem projektu będzie wydanie polskiego tłumaczenia zbioru opowiadań rosyjskich pisarzy.

Międzynarodowa Szkoła Letnia „Granice realne i fantomowe. O granicach w pamięci, historii i prawie międzynarodowym”, 1-7 września 2019, Łęku

Projekt, zainicjowany w 2016 roku przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia i realizowany we współpracy z Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej, zakłada przeprowadzenie międzynarodowej szkoły letniej dla doktorantów i młodych naukowców poświęconej badaniu historii z uwzględnieniem perspektywy prawnej, szczególnie prawa międzynarodowego. Podczas tygodnia wykładów, seminariów i warsztatów w mazurskim Łęku uczestników (wybranych spośród kilkudziesięciu kandydatów): doktorantów, młodych pracowników naukowych, osób zaangażowanych w sprawy publiczne z Polski, Rosji, Ukrainy, Litwy, Włoch i Słowacji, nabywało umiejętności pozwalające na skorzystanie z perspektywy prawnej w ocenach historycznych. Prawo

międzynarodowe ukazane zostało jako narzędzie wspomagające pracę historyków, dziennikarzy, polityków. Była to czwarta edycja projektu zapoczątkowanego w 2016 roku.

Zadanie 5: „organizowanie konferencji, sympozjów, wykładów, seminariów i dyskusji”

Debata: *Hajp, sztos i okejaszki. Jak zmienia się język w Polsce i Rosji*, 21 stycznia 2019, Marzyciele i Rzemieślnicy, Warszawa

Rozmowa prowadzona przez dr Katarzynę Syskę z udziałem wybitnych językoznawców z Polski i Rosji (prof. Jerzy Bralczyk, prof. Maksim Krongauz, prof. Jacek Wasilewski) o tym jak zmienia się współczesny język w Polsce i Rosji. A także o tym: jak i czy powstają nowe słowa, a dlaczego inne wychodzą z użycia, czy możemy zaobserwować jakieś wspólne trendy, czy wbrew globalizacji i wszechobecnym zapożyczeniom z języka angielskiego można mówić o cechach charakterystycznych jedynie dla któregoś z tych języków, czy politycy i dziennikarze mówią i piszą poprawnie, jakich słów nadużywają i jak zmienia się język debaty publicznej?

Wykład: *Od Puszkina do Twittera. O współczesnym języku rosyjskim*,
22 stycznia 2019, Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków

Prof. Maksim Krongauz – językoznawca, kierownik Zakładu Języka Rosyjskiego Instytutu Lingwistyki Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego w Moskwie, który zajmuje się semiotyką, kulturą i gramatyką języka rosyjskiego, semantyką, teorią politycznego dyskursu, starał się odpowiedzieć m.in. na pytania: czy Puszkina rozumiałby dzisiejszy język mediów społecznościowych? dlaczego jedne słowa wychodzą z użycia a pojawiają się nowe? skąd język czerpie inspiracje?

Debata i czytanie performatywne: *Lolotta i inne paryskie historie*,
25 lutego 2019, Biblioteka Uniwersytecka, Poznań

Spotkanie poprowadzone przez Michała Pabiana z Anną Matwiejewą, autorką zbioru opowiadań „Lolotta i inne paryskie historie” oraz z tłumaczami (Krzysztof Tyczko, Patryk Zielonka, Polina Justowa) połączone z czytaniem performatywnym fragmentów książki przez aktorów Teatru Nowego w Poznaniu (Maria Rybarczyk, Zbigniew Grochal, Karolina Głąb). Proza Matwiejewej nawiązuje do najlepszej tradycji rosyjskich opowiadań, a tłumaczenie ich na język polski jest efektem projektu CPRDiP „Polsko-Rosyjska Szkoła Przekładu. Słowa na słowa” mającego na celu wykształcenie nowego pokolenia tłumaczy oraz promocję rosyjskich pisarzy dotychczas nietłumaczonych na język polski. Wydarzenie przygotowane we współpracy z: Biblioteką Uniwersytecką, Fundacją Plac Teatralny, Teatrem Nowym w Poznaniu, Programem Czytnik oraz Oddziałem ZASP w Poznaniu.

Debata i czytanie performatywne: *Lolotta i inne paryskie historie*,
26 lutego 2019, Księgarnia pod Globusem, Kraków

Spotkanie z Anną Matwiejewą, autorką książki „Lolotta i inne paryskie historie” poprowadzone przez Martę Zabłocką oraz z tłumaczami opowiadań (Anna Udziela, Witold Pacyno, Krzysztof Błaszak) połączone z czytaniem fragmentów prozy przez dwie wybitne aktorki: legendę polskiego teatru Annę Polony i Barbarę Kurzaj. Tłumaczenie na język polski opowiadań wydane przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia jest efektem projektu CPRDIP „Polsko-Rosyjska Szkoła Przekładu. Słowa na słowa” mającego na celu wykształcenie nowego pokolenia tłumaczy oraz promocję rosyjskich pisarzy, dotąd nietłumaczonych i niepublikowanych w Polsce.

**Premiera literacka i spektakl: *Lolotta i inne paryskie historie*,
27–28 lutego 2019, TR Warszawa, Warszawa**

Z okazji premiery polskiego tłumaczenia zbioru opowiadań Anny Matwiejewej „Lolotta i inne paryskie historie” CPRDiP i TR Warszawa zorganizowały spotkanie z autorką oraz dwa gościnne pokazy spektaklu „Lolotta” wg opowiadania Anny Matwiejewej zrealizowanego w Centrum Dramaturgii Współczesnej Nikołaja Kolady w Jekaterynburgu. W spektaklu zagrali: Alisa Krawcowa (Lolotta), Anton Butakow (Modigliani) i Aleksiej Czuwaszow (Pastor, pianista, gitarzysta). W rozmowie po spektaklu wzięli udział: pisarka Anna Matwiejewa oraz tłumacze Anna Górka, Magda Dolińska-Rydzek i Marcin Gaczkowski, a całość poprowadziła Natalia Szostak.

**Pokaz filmu oraz spotkanie: *Miłość polsko / ruską lubow*,
7 marca 2019, Kinoteka, Warszawa**

Pokaz filmu dokumentalnego w reżyserii Pawła Nazaruka i Tomasza Adamskiego „Miłość polsko / ruską lubow” oraz spotkanie z polsko-rosyjskimi parami (Emilia Florczak i Piotr Lubinskij, Anna Mandes-Tarasow i Michał Tarasow, Sława Szebyrjewa i Andrzej Piękoś), które wzięły w nim udział i twórcami poprowadzona przez dziennikarkę Barbarę Włodarczyk. W filmie siedem polsko-rosyjskich par podzieliło się swoimi doświadczeniami i opowiedziało o tym, co ich łączy, a co różni i gdzie znajdują platformę porozumienia. Rozmowa m.in. o: wzajemnych stereotypach, relacjach rodzinnych, historii i polityce, modelach męskości i kobiecości, małżeństwie i wychowywaniu dzieci.

**Debata: *Crimean Crime – consequences for the international law and politics*,
11 kwietnia 2019, Wilno**

Rosyjskie stanowisko względem prawa międzynarodowego oraz zasady integralności terytorialnej swoich sąsiadów stały się żywotną kwestią polityczną, prawną i interesującym problemem badawczym. Krym jest okupowany przez Rosję – jakie są prawne możliwości wyjścia z tej sytuacji? Co może prawo międzynarodowe, a czego nie należy od niego oczekiwać? Przyczynkiem do dyskusji była książka „The Case of Crimea's Annexation under International Law”, wydana przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk oraz Wydawnictwo Scholar. Uczestnicy: prof. Władysław Czapliński (Instytut Nauk Prawnych PAN), prof. Šarūnas Liekis (dziekan Wydziału Nauk Politycznych i Dyplomacji UWW), prof. Dagmar Richter (Uniwersytet w Saarbrücken), dr Ernest Wyciszkievicz (dyrektor Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia), prof. Andrzej Pukszt (UWW w Kownie). Konferencja zorganizowana przez CPRDiP we współpracy z Uniwersytetem Witolda Wielkiego w Kownie oraz Instytutem Polskim w Wilnie, Ambasadą RP w Wilnie, Litewską Biblioteką Narodową im. Mazvydasa oraz Wileńskim Instytutem Analiz Politycznych (VPAI).

**Debata: *Crimean Crime – consequences for the international law and politics*,
12 kwietnia 2019, Kowno**

Aneksja Krymu wywołała poważne zaniepokojenie w Europie Środkowej i Wschodniej. Stanowisko Rosji w odniesieniu do prawa międzynarodowego i integralności terytorialnej sąsiadów stało się aktualnym politycznym i prawnym i problemem badawczym. Krym jest okupowany przez Rosję – jakie są prawne drogi wyjścia z tej sytuacji? Co można i czego nie można oczekiwać od prawa międzynarodowego? Czy możliwy jest międzynarodowy porządek bez prawa międzynarodowego? Konferencja zorganizowana przez CPRDiP we współpracy z Uniwersytetem Witolda Wielkiego w Kownie oraz Instytutem Polskim w Wilnie, Ambasadą

RP w Wilnie, Litewską Biblioteką Narodową im. Mazvydasa oraz Wileńskim Instytutem Analiz Politycznych (VPAI).

**Debata: *Ciało – media – władza. Sztuki wizualne w Polsce i Rosji po 1991,*
17 kwietnia 2019, Marzyciele i Rzemieślnicy, Warszawa**

Dyskusja o sztuce współczesnej w ujęciu porównawczym z udziałem osób, które krajobraz sztuk wizualnych tworzą aktywnie od lat. Dwie kuratorki Natalia Gonczarowa (Państwowe Centrum Sztuki Współczesnej w Moskwie) i Ewa Gorządek (Centrum Sztuki Współczesnej U-Jazdowski) przedstawiły perspektywę Moskwy i Warszawy i spróbowały zastanowić się nad tym, jakie tematy były poruszane przez artystów polskich i rosyjskich w podobnym czasie i podobnych społeczno-politycznych warunkach. Debatę poprowadził Iwo Zmyślony.

**Wykład: *Wyjdź na ulicę – rosyjski performans,*
14 maja 2019, Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków**

Czy sztuka performansu pomaga zmienić myślenie o przestrzeni miejskiej czy muzealnej? Jaka jest rola kontekstu, w tym kontekstu miejskiego, w tworzeniu współczesnych performansów? Jak w tej sytuacji wygląda problem granicy między „osobistym” i „publicznym”? Wykład Natalii Gonczarowej – historyczki sztuki, kuratorki wystaw sztuki współczesnej, zastępczyni dyrektora wydziału programów artystycznych w Państwowym Centrum Sztuki Współczesnej w Moskwie, badaczki sztuki performansu w Polsce i w Rosji.

**Konferencja: *Między ugodą a carobójstwem. Granice polsko-rosyjskiego kompromisu politycznego w epoce Królestwa Polskiego. W rocznicę koronacji 1829 roku,*
24 maja 2019, Artes Liberales, Warszawa**

Przypomnienie ostatniej koronacji z maja 1829 roku przywołuje zagadnienia fundamentalnie ważne dla zrozumienia nie tylko epoki Królestwa Polskiego i powstania listopadowego, ale i całokształtu stosunków polsko-rosyjskich. Powstanie 1830 roku i to, co je poprzedziło, niejako zaprogramowało późniejszy przebieg konfliktu polsko-rosyjskiego w XIX wieku, wpływając też na jego kontynuację w wieku XX. Celem konferencji zorganizowanej przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia we współpracy z Wydziałem Artes Liberales Uniwersytetu Warszawskiego było przedstawienie poglądów i najnowszych ustaleń czołowych badaczy tej problematyki z Polski i Rosji.

**Konferencja: *Russia and Ukraine – challenges for international law and politics,*
3 czerwca 2019, Pałac Staszica, Warszawa**

W pięć lat po aneksji Krymu relacji rosyjsko-ukraińskie wciąż są bardzo niestabilne, co implikuje wiele problemów na arenie międzynarodowej. Zaogniona sytuacja na wschodzie Ukrainy i incydenty na Morzu Azowskim czynią konflikt rosyjsko-ukraińskim jednym z najważniejszych wyzwań dla międzynarodowej polityki i prawa międzynarodowego. Pierwszy panel konferencji poświęcony był analizie obecnej sytuacji z punktu widzenia właśnie prawa międzynarodowego. Ekspertki starali się przedstawić możliwe scenariusze wyjścia z impasu. W drugiej sesji przeanalizowane zostały możliwości, jakie mają międzynarodowe instytucje aby pomóc w stabilizacji sytuacji na miejscu. Ostatni panel został poświęcony perspektywie politycznej. Możliwe z punktu widzenia prawa międzynarodowego scenariusze zostały zweryfikowane z punktu widzenia interesów poszczególnych graczy. W konferencji organizowanej przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia we współpracy z Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego i

Instytutem Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk udział wzięli politolodzy i prawnicy z Rosji, Ukrainy, Włoch, Niemiec i innych europejskich państw.

Koncert pieśni Jacka Kaczmarskiego *Wykopaliska*,

14 czerwca 2019, Centrum Św. Jana, Gdańsk

16 czerwca 2019, Teatr Miejski, Gdynia

17 czerwca 2019, Teatr Kamienica, Warszawa

Trzy koncerty w trzech polskich miastach, złożone z przetłumaczonych na język rosyjski utworów Jacka Kaczmarskiego w zupełnie nowych aranżacjach, w wykonaniu artystów moskiewskiego Teatrum na Sierpuchowce. Kaczmarski w swojej twórczości czerpał mnóstwo inspiracji z rosyjskiej kultury – filmów Tarkowskiego („Rublow”, „Stalker”), dzieł literackich („Obłomow, Stolz i ja” wg Gonczarowa), obrazów („Encore, jeszcze raz” wg Fiedotowa), a także historii („Sen Katarzyny II”, „Lekcja historii klasycznej”, „Wigilia na Syberii”) i historycznych biografii („Samobójstwo Jesienina”, „Zmartwychwstanie Mandelsztama”, „Pożegnanie Okudźawy”, „Epitafium dla Włodzimierza Wysockiego”).

Debata: *Obława augustowska 1945: badania naukowe i dyskusje*,

15 lipca 2019, Muzeum w Tuskulanach, Wilno

Debata z udziałem polskich i litewskich historyków poświęcona obławie augustowskiej zorganizowana przez CPRDiP oraz Centrum Badania Ludobójstwa i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy, połączona z prezentacją książki wydanej przez Centrum pod redakcją Łukasza Adamskiego, Grzegorza Hryciuka i Grzegorza Motyki „Miotła Stalina. Polska północno-wschodnia i jej pogranicze w czasie obławy augustowskiej w 1945 roku”.

Konferencja: *Tych lat historia nie zapomni... Stosunki polsko-sowieckie w czasie II wojny światowej*,

16 września 2019, Zamek Królewski w Warszawie

Międzynarodowa konferencja naukowa zorganizowana przez CPRDiP we współpracy z Zamkiem Królewskim w przeddzień 80. rocznicy agresji sowieckiej na Polskę. Do dyskusji o tym, jak opowiadać historię II wojny światowej zaproszeni zostali wybitnych historycy z Polski, Rosji, Ukrainy, Białorusi i Niemiec. Zaprezentowane zostały najnowsze osiągnięcia badawcze problematyki sowietyzacji Europy Wschodniej i Środkowej, a także trzy tomy źródeł wydane przez Centrum ukazujące wcześniej niepublikowane sowieckie dokumenty dotyczące zwalczania polskiego podziemia na Wołyniu, Galicji i Suwalszczyźnie.

Salon Książki Historycznej w ramach XX Powszechnego Zjazdu Historyków,

18–20 września 2019, Lublin

W ramach odbywającego się co 5 lat Powszechnego Zjazdu Historyków Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia zaprezentowało środowisku polskich historyków swoje najnowsze publikacje poświęcone tematyce historycznej.

Debata: *Co wiemy a czego nie wiemy o obławie augustowskiej?*,

19 września 2019, Centrum Spotkania Kultur, Lublin

Dlaczego władze sowieckie latem 1945 postanowiły zamordować kilkuset mieszkańców polsko-litewskiego pogranicza? Kto za zbrodnię odpowiada bezpośrednio: NKWD, Smiersz, Armia Czerwona a może

Wojsko Polskie i polskie władze komunistyczne? I czy rzeczywiście była to największa zbrodnia na ludności cywilnej między końcem II wojny światowej a wojnami bałkańskimi? Na te i inne pytania starali się odpowiedzieć uczestnicy debaty (Grzegorz Motyka, Rafał Wnuk i Sławomir Poleszak), do której punktem wyjścia była publikacja zbioru dokumentów pod red. Grzegorza Motyki, Łukasza Adamskiego i Grzegorza Hryciuka.

**Debata: *proTEST. Rosja: społeczeństwo a władza*,
8 października 2019, Biblioteka na Koszykowej, Warszawa**

Wrześniowe regionalne i lokalne wybory w Rosji odbyły się w cieniu społecznych protestów i wzmożonych represji. Władze musiały zaangażować znacznie większe niż zwykle siły i środki, aby zachować kontrolę nad sferą polityczną. O czym to świadczy? Czy nadchodzi czas renegocjacji kontraktu społecznego? Czy też należy raczej spodziewać się „przykręcania śruby”? Na te i inne pytania odpowiadali zaproszeni przez CPRDiP goście: Julija Galamina, Grigorij Judin, Maria Domańska i Żenia Klimakin.

**4. Forum Niemcowa,
9–10 października 2019, Warszawa**

Centrum było partnerem czwartej edycji Forum Niemcowa. Podczas odbywającego się w Warszawie dwudniowego spotkania przedstawiciele rosyjskiego społeczeństwa obywatelskiego Centrum zorganizowało dwa panele – „Lęk przed dekonstrukcją mitów narodowych”, w którym udział wzięli: prof. Iwan Kuriłła (Europejski Uniwersytet w Sankt-Petersburgu), dr Łukasz Adamski (CPRDiP), dr Marek Prihoda, (Uniwersytet Karola w Pradze), dr Jana Prymaczenko (Instytut Historii Ukrainy Narodowej Akademii Nauk), Maria Przełomiec (Studio „Wschód” TVP) oraz „Energia jako instrument zastraszania”, w którym udział wzięli: Władimir Miłow (ekonomista), Agata Łoskot-Strachota, (OSW), dr Siergiej Aleksaszenko (Fundacja Borysa Niemcowa dla Wolności), dr Ernest Wyciszkiewicz (CPRDiP). Organizatorzy: Fundacja Borysa Niemcowa, Fundacja Friedricha Naumanna i Fundacja WOT przy wsparciu: MSZ RP, Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, CPRDiP, Ambasady Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii w Warszawie.

**Seminarium: *Malbork Trilogue on Trust Building Measures*,
20–22 października 2019, Zamek w Malborku**

Zamknięte seminarium zorganizowane przez Centrum we współpracy z Muzeum Zamkowym w Malborku dla 20 liderów opinii, intelektualistów, ekspertów, dziennikarzy i aktywistów z trzech krajów: Polski, Rosji i Ukrainy poświęcone dyskusji na temat sytuacji politycznej w Rosji, na Ukrainie i w Polsce, w szczególności na temat tych aspektów, które wpływają na politykę zagraniczną poszczególnych krajów, a także na temat stereotypów i mitów mających źródło w historii i które przyczyniają się do obecnych napiętych relacji między Polską a Rosją i wielkich emocji w dialogu polsko-ukraińskim. Grupa uczestników reprezentowała różnorodne poglądy polityczne, różne sposoby myślenia i obszary zainteresowań.

***Obywatel poeta* – spotkanie z Dmitrijem Bykowem,
24 października 2019, Warszawa**

Spotkanie z jednym z najpopularniejszych współczesnych rosyjskich pisarzy, poetą, krytykiem literackim i publicystą. Choć nie jest politykiem, jest wymieniany wśród liderów ponadpartyjnej antyputinowskiej opozycji. Dzięki swojej postawie obywatelskiej i celnym satyrycznym komentarzom na

temat aktualnej rzeczywistości stał się głosem rosyjskiego protestu. W swoich książkach umiejętnie łączy elementy kryminału, antyutopii, a nawet thrillera z refleksją nad historią i teraźniejszością Rosji.

Prezentacja książki: „Za pierwszych Sowietów.” Polsko-białoruskie pogranicze 1939–1941 w relacjach mówionych mieszkańców Białorusi,

5 listopada 2019, Pracownia Historyczna im. Leonida Levina, Mińsk

6 listopada 2019, Centrum Życia Miejskiego, Grodno

W książce zostały przedstawione wydarzenia z jesieni 1939 roku i sowiecka polityka na „Zachodniej Białorusi” w latach 1939–1941 z perspektywy bezpośrednich świadków tamtych wydarzeń, zarówno Białorusinów, jak i Polaków, którzy w wyniku sowieckiej agresji stali się obywatelami ZSRS. Takie podejście pozwala spojrzeć na fakty historyczne z perspektywy pojedynczego człowieka. W Mińsku o książce w rozmowie z Dmিতrijem Łukaszukiem, dziennikarzem EuroRadio opowiadał współredaktor prof. Aliaksandr Smalianczuk, a postaci świadków ożywili aktorzy Narodowego Teatru Akademickiego im. Janki Kupały: Dzianajana Kaminskaja i Dmিতry Tumas. W Grodnie spotkanie z prof. Aliaksandrem Smalianczukiem poprowadził prof. Aliaksandr Krawcewicz.

Seminarium: Rosyjska polityka historyczna,

8 listopada 2019, Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa

Centrum wraz z OSW zaprosiło historyków i politologów z Polski i Rosji (prof. Olę Malinową i prof. Leonida Kacwę) by w trakcie zamkniętego seminarium omówić rosyjską politykę historyczną oraz m.in. jej główne założenia, ewolucję, stopień koordynacji na szczeblu centralnym i regionalnym.

Wykład: *Moje życie z Bułhakowem.*

12 listopada 2019, Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków

Czy wiemy już wszystko o autorze *Mistrza i Małgorzaty*? Czy w jego biografii są jeszcze jakieś białe plamy, a jeśli tak, to czego dotyczą i co jest ich powodem? MCK, CPRDiP i Wydawnictwo Sedno zorganizowały spotkanie z Mariettą Czudakową, wybitną rosyjską literaturoznawczynią, krytyczką literacką i pisarką, autorką wydanej właśnie po polsku biografii Michaiła Bułhakowa. Partnerem wydarzenia był Kraków Miasto Literatury UNESCO.

Debata: *Michaił Bułhakow. Życie nieoczywiste,*

13 listopada 2019, Dziekanka, Warszawa

Powieść Michaiła Bułhakowa „Mistrz i Małgorzata”, uznana za jedno z najwybitniejszych dzieł literackich XX wieku, fascynuje kolejne pokolenia czytelników. Równie fascynujące są losy jej autora, których badaniem od lat zajmuje się prof. Marietta Czudakowa. Rezultatem jej wieloletniej pracy była pierwsza naukowa biografia Bułhakowa, która ukazała się w ZSRR w 1988 roku. Do rozmowy zaprosiliśmy także dr Karolinę Korcz, która badała recepcję powieści „Mistrz i Małgorzata” w PRL, a całość poprowadził dr Marek Radziwon.

Konferencja: *8. Transatlantic Forum on Russia,*

21 listopada 2019, CSIS, Waszyngton

Doroczne „Transatlantic Forum on Russia” organizowane w Waszyngtonie przez CPRDiP we współpracy z Centrum Badań Strategicznych i Międzynarodowych (CSIS), którego celem jest inicjowanie debaty transatlantyckiej o współczesnych wyzwaniach dla bezpieczeństwa w Europie związanych z polityką Federacji Rosyjskiej. W konferencji biorą udział badacze z Polski, innych państw europejskich, USA i Rosji. Forum jest częścią szerszych wysiłków zmierzających do sformułowania trwałych ram polityki transatlantyckiej wobec Rosji, z uwzględnieniem bezpieczeństwa regionalnego, rozwoju politycznego i gospodarczego. W 2019 roku konferencja poświęcona była polityce transatlantyckiej wobec Ukrainy, Gruzji i Mołdawii w pięć lat po nielegalnej aneksji Krymu przez Rosję.

Prezentacje książki: „Niezarekwirowane. Historie ludzi, którzy przeżyli to, czego boimy się najbardziej”,

25 listopada 2019, Polskie Radio, Białystok

26 listopada 2019, Marzyciele i Rzemieślnicy, Warszawa

27 listopada 2019, Muzeum Pana Tadeusza, Wrocław

28 listopada 2019, Polskie Radio, Kraków

W czterech miastach Polski: Białymstoku, Warszawie, Wrocławiu i Krakowie we współpracy z m.in. z Polskim Radiem, Muzeum Pamięci Sybiru i Ossolineum zaprezentowaliśmy publikację autorstwa Anny Artemjowej i Jeleny Raczewej w tłumaczeniu Marcina Szczyńskiego wydaną wspólnie z Ośrodkiem KARTA. Większość byłych więźniów Gułagu nigdy nie mówiła o łagrach. Wielu z nich do dziś boi się złamać tajemnicę milczenia, do którego zobowiązali się w latach 50., nie oddziela ZSRR i obecnej Rosji, a swoich obozowych losów nie uważa za zamknięty rozdział. Korespondentki dziennika „Nowaja Gazieta” zebrały relacje ludzi Gułagu – więźniów oraz ich oprawców i pracowników łagrów sowieckich. Stworzyły niezwykły zapis historii: ludzi, epoki stalinizmu, ale też dzisiejszej świadomości o represjach i konsekwencjach traumy dla Rosji i Rosjan.

Panel: *Czy Francja i Niemcy zmienią strategię wobec Rosji i jakie będą tego konsekwencje?*,

28 listopada 2019, Polska Polityka Wschodnia, Wrocław

Panel zorganizowany przez CPRDiP w ramach konferencji „Polska Polityka Wschodnia 2019”, w którym udział wzięli: Ryszarda Formuszewicz, Ośrodek Studiów Wschodnich, Łukasz Jurczyszyn, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Cornelius Ochmann, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz, Fundacja im. Stefana Batorego, Ernest Wyciszekiewicz, Łukasz Adamski, CPRDiP.

Udział w Targach Książki Historycznej,

28 listopada – 1 grudnia 2019, Arkady Kubickiego, Warszawa

W ramach XXVII Targów Książki Historycznej Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia zaprezentowało środowisku polskich historyków i pasjonatów historii swoje najnowsze publikacje poświęcone tematyce historycznej.

Prezentacja albumu: *Świat Ajnów oczami Bronisława Piłsudskiego,*

2 grudnia 2019, Marzyciele i Rzemieślnicy, Warszawa

3 grudnia 2019, Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli, Kraków

Bronisław Piłsudski przeszedł w swoim życiu fascynującą i tragiczną drogę. Niestety, w ojczyźnie – Polsce – jest mało znany, pozostaje w cieniu brata, Józefa Piłsudskiego. Był jednym z pionierów studiów etnograficznych. W badaniach wykorzystywał najnowsze osiągnięcia ówczesnej techniki. Przy pomocy fonografu Edisona na woskowych wałkach nagrywał muzykę, pieśni i podania Ajnów. Dzisiaj jedynie dzięki jego badaniom możemy poznać i odtworzyć język i kulturę Ajnów, stanowiące ważną część światowego dziedzictwa. Przyczynkiem do spotkania było wydanie przez CPRDiP oraz Muzeum Antropologii i Etnografii im. Piotra Wielkiego Rosyjskiej Akademii Nauk „Kunstkamera” albumu „Świat Ajnów oczami Bronisława Piłsudskiego” autorstwa Andrieja Sokołowa i Weroniki Bielajewej-Saczuk.

Projekt: Za powodzenie naszej beznadziejnej sprawy! Filmy-teatr-debata

Ten żartobliwy toast-hasło obowiązywał wśród radzieckich dysydentów, którzy przez dekady walczyli z reżimem poświęcając nie tylko karierę i wolność, ale też zdrowie i życie. Co ich skłoniło do podjęcia tej nierównej walki? Jak potoczyły się ich losy? Kim są współcześni obrońcy praw człowieka w Rosji? Czy ideowymi spadkobiercami dysydentów czy zupełnie nowym zjawiskiem? Czym się zajmują na co dzień, jakie są ich motywacje i jakie zagrożenia na nich czyhają? Czy ich beznadziejna sprawa odniesie kiedyś sukces? Wydarzenia towarzyszyły 19. Międzynarodowemu Festiwalowi Filmowemu WATCH DOCS. Organizatorzy: CPRDiP, Stowarzyszenie „Za Wolną Rosję”, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Festiwal Watch Docs.

Filmy: 8 grudnia 2019, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa

Pokaz filmów dokumentalnych poświęconych Ludmile Aleksiejewej, Arsenijowi Roginskiemu i Andriejowi Sacharowowi.

Teatr: 10 grudnia 2019, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa

Spektakl „Prawozaszczytniki/obrońcy praw człowieka” słynnego Teatru.doc z Moskwy oparty na prawdziwych wypowiedziach działaczy i obrońców praw człowieka.

Debata: *Obrońcy praw człowieka w Rosji*,

11 grudnia 2019, Centrum Zielna, Warszawa

Debata o przeszłości i teraźniejszości świata dysydentów z udziałem historyków i obrońców praw człowieka z Rosji i Polski: Aleksieja Makarowa (Memoriał), Jekatieriny Sielezniowej (OWD-info), Anny Dobrowolskiej (Teatr.doc, Memoriał), Danuty Przywary (Helsińska Fundacja Praw Człowieka), Zbigniewa Gluzy (Ośrodek Karta), Marka Radziwona.

Film i debata: 12 grudnia 2019, Dolnośląskie Centrum Filmowe, Wrocław

Film: Prawo do pamięci

Debata: Niepokorni po rosyjsku

Pokaz filmu o Arseniju Roginskim połączony z dyskusją o dysydentach w Rosji. Jednym ze sposobów na utrzymanie władzy na Kremlu jest manipulowanie polityką historyczną – w Rosji pielęgnuje się pamięć o Związku Sowieckim i mitologizuje się jego historię. Władze chcą przekonać Rosjan, że historia Rosji to

wyłącznie pasmo zwycięstw. Zmarły przed niespełna dwoma laty wybitny historyk, wieloletni szef i jeden z założycieli Stowarzyszenia „Memoriał”, dysydent i więzień polityczny opowiada m.in. o przyjsciu na świat w GUŁAGU, o istocie masowego terroru, o powinnościach historyka oraz o tym, dlaczego jego rodacy odrzucają pamięć o totalitarnej przeszłości swego kraju. Podczas dyskusji z gośćmi z Polski i Rosji rozmawialiśmy m.in. o tym czy rodzi się nowa fala dysydentów, osób wcześniej związanych z establishmentem, które przeszły na stronę opozycji antysystemowej. Uczestnicy: Aleksiej Makarow (Memoriał), Jekatierina Sielezniova (OWD-info), Anna Dobrowolska (Teatr.doc, Memoriał), Agnieszka Kaniewska (Uniwersytetu Wrocławski).

Zadanie 6: „utrzymywanie kontaktów z ośrodkami akademickimi, eksperckimi, naukowymi, kulturalnymi i politycznymi w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej”

Zadanie utrzymywania kontaktów z ośrodkami akademickim, eksperckimi i kulturalnymi w Polsce i Federacji Rosyjskiej było realizowane na bieżąco w związku z licznymi, opisanymi powyżej, przedsięwzięciami realizowanymi przez Centrum. Realizacja badań naukowych jest prowadzona za pośrednictwem kierowanych przez zewnętrznych badaczy zespołów badawczych. Liderzy projektów wywodzą się z różnych, renomowanych ośrodków akademickich i naukowych, m.in. Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, czy Polskiej Akademii Nauk. Kontakty ze światem akademickim są też pogłębiane czy to poprzez organizowane przez Centrum wykłady i dyskusje we współpracy z uczelniami, czy to poprzez regularny udział ekspertów Centrum w przedsięwzięciach realizowanych przez inne instytucje. Do rozwijania kontaktów przyczyniały się też liczne wizyty pracowników Centrum w innych ośrodkach w związku z udziałem w konferencjach i seminariach organizowanych przez inne instytucje.

Zadanie 7: „dofinansowywanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich”

W I połowie 2019 roku Centrum rozstrzygnęło ósmą edycję Otwartego konkursu na dofinansowanie przedsięwzięć na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich. Wpłynęło łącznie 68 wniosków, z czego trzy po terminie. Dwa kolejne wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia z przyczyn formalnych. Spośród 63 wniosków skierowanych do rozpatrzenia, komisja konkursowa na posiedzeniu w dniu 3 kwietnia 2019 roku zdecydowała o dofinansowaniu 25 projektów na łączną kwotę 350 030 zł. Wszystkie rekomendowane projekty uzyskały akceptację Dyrektora CPRDiP.

W wyniku postępowania konkursowego dofinansowanie uzyskały następujące podmioty:

1. Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi – Koncert zespołu „Short Paris” oraz program edukacyjny nt. Rosjan współtworzących przedwojenną i współczesną Łódź w ramach Festiwalu Czterech Kultur – 17 000 zł
2. Instytut Studiów Politycznych PAN – Polski cmentarz w Bujnaksku – badania pilotażowe – 3 300 zł
3. Fundacja Pracownia Urbanistyki Społecznej – Żywa ulica w Kaliningradzie. Akcja uliczna w ramach Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu – 15 000 zł

4. Stowarzyszenie gmin „Polskie zamki gotyckie” – Stworzenie transgranicznej trasy turystycznej w ramach rozwijania sieci współpracy pomiędzy instytucjami i społecznościami woj. pomorskiego i warmińsko-mazurskiego a obwodem kaliningradzkim – 5 000 zł
5. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie – Wakacyjny uniwersytet. Rosyjscy staroobrzędowcy na Mazurach – 10 000 zł
6. Stowarzyszenie Parafiada im. Św. Józefa Kalasancjusza – Portrety Katyńskie 2.20 – kampania społeczna – 15 000 zł
7. Stowarzyszenie Współpracy Polska-Wschód (Oddział Wielkopolski) – Sesja naukowo-edukacyjna: Tatarstan wczoraj i dziś Na UAM w Poznaniu – 3 400 zł
8. Uniwersytet Warszawski – Biblioteka Uniwersytecka – Badania w zbiorach archiwalnych i bibliotecznych w Rosyjskiej Bibliotece Narodowej i Państwowym Archiwum Historycznym - 20 000 zł
9. Fundacja ARI ARI – Projekt edukacyjny „Dworce, fabryki, uzdrowiska. Historie polsko-rosyjskie” – 25 000 zł
10. Stowarzyszenie Teatralne CHOREA – Udział Teatru AKHE (St. Petersburg) w festiwalu Retrospektywy w Łodzi – 15 000 zł
11. Fundacja Muzyka Cerkiewna – Warszawski Koncert Muzyki Cerkiewnej – 20 000 zł
12. Stowarzyszenie Zakłady Pracy Twórczej – Festiwal Teatralny Scena Wolności w Słupsku – 7 000 zł
13. Muzeum Pamięci Syberii – Przeprowadzenie kwerendy i pozyskanie kopii materiałów dot. polskiej obecności na Syberii (Tomsk) – 10 000 zł
14. Kultura Nie Boli – Cykl literackich słuchowisk live, prezentujących wybitnych pisarzy rosyjskich – 20 000 zł
15. Fundacja Sztuk Krytycznych – Taśmy i dźwięki – spotkanie artystów z Polski i Rosji – 18 000 zł
16. Paulina Balandyk – Seminarium dydaktyczno-metodyczne dla nauczycieli języka rosyjskiego – 2 900 zł
17. Uniwersytet Warszawski – Chór UW – Prezentacja Chóru Akademickiego UW na festiwalu w St. Petersburgu – 20 000 zł
18. Centrum Wspierania Inicjatyw Międzynarodowych – Kampania informacyjna skierowana do polskich NGO's „Jak współpracować z rosyjskim III sektorem?” – 17 000 zł
19. Stowarzyszenie Twórców „Cztery wymiary to dla nas za mało” – Kontakt – Lubimovka. Polsko-rosyjska wymiana dramaturgów Lubimovka-Kontakt w ramach Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego Kontakt 2019 – 20 000 zł
20. Fundacja Wspieram – Festiwal Polskich Filmów w Rosji „Wisła” – Moskwa – 30 000 zł
21. Marta Koreniecka – Trójstronne Forum Młodzieży Polska-Rosja-Niemcy – 7 880 zł

21. Instytut Studiów Wschodnich – Panel dyskusyjny „Polsko-rosyjska współpraca transgraniczna” w czasie Forum Ekonomicznego w Krynicy – 10 000 zł

23. Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Tłoka – Młodzieżowe Międzynarodowe Forum na Rzecz Dialogu i Porozumienia – 8 550 zł

24. Fundacja Rozwoju Regionalnego Bielik – Upamiętnienie żołnierzy radzieckich poległych na terenie Polski – rozszerzenie informacji o cmentarzach radzieckich na stronie pamiec1945.pl (III edycja) – 15 000 zł

25. Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wystawa rysunków A. Orłowskiego wraz z towarzyszącym programem edukacyjnym – 15 000 zł.

Wszystkie dofinansowane przedsięwzięcia zostały zrealizowane zgodnie z założeniami zawartymi we wnioskach.

Zadanie 8: „inicjowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej wymiany młodzieży i studentów”

Na konkurs Polsko-Rosyjska Wymiana Młodzieży 2019 roku wpłynęły 54 wnioski, w tym jeden już po terminie. Wnioskodawcy występowali o dofinansowanie swych projektów na łączną sumę 3 714 062 zł 1 grosz zł, co daje średnią kwotę 68 779 zł. Najwyższą wnioskowaną kwotą było 119 229,64 zł, a najniższą 18 000 zł. Przewidywano udział w wymianie 1572 młodych Polaków i Rosjan wraz z opiekunami.

Spośród zaproponowanych przez Centrum tematów największą popularnością cieszył się temat „To coś więcej niż hobby, to pasja! Na ile współczesny świat umożliwia nam samorealizację” – wybrało go 20 wnioskodawców. W dalszej kolejności wnioskodawcy wybierali tematy: „80. rocznica wybuchu II wojny światowej – czy potrafimy wyciągać wnioski z tragicznej przeszłości?” – 12 wniosków; „Miarą człowieczeństwa jest nasz stosunek do zwierząt. Jak traktujemy zwierzęta: podmiotowo czy przedmiotowo?” – 10 wniosków; „Media we współczesnym świecie – czwarta władza relacjonuje, interpretuje, kreuje rzeczywistość?” – 8 wniosków i „Bohaterowie popkultury w Polsce i Rosji – co mówią o naszych społeczeństwach” – 4 wnioski.

Najwięcej wniosków napłynęło z województwa wielkopolskiego – 8, tuż za nim były warmińsko-mazurskie oraz pomorskie z 7 wnioskami oraz województwa mazowieckie, śląskie i kujawsko-pomorskie z 6. 4 wnioski otrzymaliśmy z województwa dolnośląskiego, po 2 z małopolskiego, lubelskiego i opolskiego, a po jednym wniosku z województw: łódzkiego, lubuskiego, świętokrzyskiego i podlaskiego. Z kolei jeżeli chodzi o rosyjskich partnerów wnioskodawców, to tradycyjnie najwięcej, bo 17, pochodzi z obwodu kaliningradzkiego, na drugim miejscu również tradycyjnie sytuuje się Petersburg i obwód leningradzki – 12 podmiotów, na trzecim miejscu znajduje się Moskwa i obwód moskiewski – 8 podmiotów. Po 2 partnerów pochodzi z Omska, Wołgogradu i Jarosławia, a po jednym podmiocie z takich miast jak: Krasnodar, Nowogród Wielki, Ufa, Tiumeń, Samara, Czita, Nowosybirsk, Briańsk, Kazań, Archangielsk i Władykaukaz.

Trzy wnioski zostały odrzucone na etapie oceny formalnej, a z 50 skierowanych do rozpatrzenia przez Komisję Konkursową, na jej posiedzeniu w dniu 16 kwietnia zarekomendowano do dofinansowania 28 projektów. Ostatecznie, na mocy rozstrzygnięć Dyrektora Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia postanowiono dofinansować 22 przedsięwzięcia na łączną kwotę: 1 219 116 zł 72 groszy.

Lista podmiotów, którym przyznano dofinansowanie:

1. Gmina Latowicz – 53 838,72 zł
2. Gmina Strzelno – Szkoła Podstawowa z Oddziałami Dwujęzycznymi w Strzelnie – 34 665 zł
3. Gmina Rozdrażew – Zespół Szkół Publicznych w Rozdrażewie – 64 400 zł
4. Fundacja Uniwersyteckich Poradni Prawnych (Warszawa) – 45 420 zł
5. Europejskie Centrum Sportów i Ratownictwa (Bydgoszcz) – 75 000 zł
6. Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu Beskidy (Brzuśnik) – 70 000 zł
7. Stowarzyszenie Obszar Wrażliwości Artystycznej (Słupsk) – 48 745 zł
8. Centrum Wspierania Inicjatyw Międzynarodowych (Poznań) – 62 000 zł
9. Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży „Uskrzydłamy” (Nieledwia) – 73 000 zł
10. Gmina Legnica – VII Liceum Ogólnokształcące w Legnicy – 67 000 zł
11. Powiat Grodziski – Zespół Szkół Technicznych im. E. Kwiatkowskiego w Grodzisku Wielkopolskim – 58 000 zł
12. Rada Rodziców przy Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 14 w Sosnowcu – 18 000 zł
13. Gmina Orzysz – 40 000 zł
14. Powiat Wrocławski – Powiatowy Zespół Szkół nr 3 w Sobótce – 53 000 zł
15. Gmina Miejska Tychy – Szkoła Podstawowa nr 37 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. K. Makuszyńskiego – 65 000 zł
16. Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Słabo Widzących i Niewidomych „Razem do celu” (Dąbrowa Górnicza) – 73 000 zł
17. Stowarzyszenie „Razem dla Dwójki” (Słupsk) – 55 000 zł
18. Piastun – Fundacja na Rzecz Dzieci i Młodzieży (Opole) – 65 000 zł
19. Stowarzyszenie IKE (Miłakowo) – 50 000 zł
20. Gmina Miejska Poznań – XI Liceum Ogólnokształcące im. Jadwigi i Wacława Zembrzuskich – 60 000 zł
21. Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa w Lisewie – 43 048 zł
22. Gmina Miejska Nowe Miasto Lubawski – 45 000 zł

Ostatnia umowa o dofinansowanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich „Polsko-Rosyjska Wymiana Młodzieży 2018” została podpisana 15 lipca 2019

roku. Do 30 października 2019 roku zakończono realizację wszystkich projektów. Wzięło w nich udział 522 uczniów i studentów wraz ze 112 opiekunami (Polacy 261 + 59, Rosjanie 261+ 53).

Niestety, z przyczyn niezależnych od polskich wnioskodawców, w dwóch przypadkach wymiana ograniczyła się jedynie do odbycia wizyty polskiej młodzieży w Rosji. Rosyjska młodzież nie przyjechała na polski etap wymiany. W przypadku partnera szkoły z Sosnowca – petersburskiej szkoły nr 216 im. Adama Mickiewicza problemy związane były przede wszystkim z jej likwidacją i przeniesieniem uczniów do innych szkół. W przypadku partnera Stowarzyszenia na rzecz Dzieci i Młodzieży „Uskrzydłamy” – Gimnazjum nr 2 z Nowosybirsk – rosyjska strona powiadomiła o odwołaniu przyjazdu do Polski dwa dni przed planowanym przylotem – 2 września. Oficjalnie rosyjski partner nie podał powodów odwołania wizyty, natomiast z nieoficjalnych informacji wynikać ma, że z wyjazdu zrezygnowano z powodu atmosfery panującej w Polsce przy okazji obchodów 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej, postrzeganej jako nieprzyjazna dla Rosji.

Mistrzostwa Strefy Przygranicznej w Piłce Nożnej Chłopców i Dziewcząt Frombork – Kaliningrad 2019

W dniach 17–19 maja 2019 roku we Fromborku oraz pobliskim Tolkmicku odbyły się organizowane po raz ósmy przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia zawody piłkarskie dla chłopców i dziewcząt z województw pomorskiego, warmińsko-mazurskiego oraz z obwodu kaliningradzkiego w kategorii wiekowej: U-12. W zawodach wzięło udział 168 dzieci z 12 zespołów: po 6 zespołów z Polski i Rosji. Młodzież rozegrała ogółem 33 mecze, w tym trzy mecze przyjaźni mieszanych polsko-rosyjskich zespołów. Wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe medale, okolicznościowe komplety strojów piłkarskich, pamiątki i upominki, a drużyny puchary oraz piłki. Uhonorowano także najlepsze zawodniczki i zawodników.

W tym roku rywalizacja drużyn w kategorii wiekowej U-10 odbyła się w dniach 6–8 września 2019 roku w Kaliningradzie na boisku „Pionier” w ramach Turnieju o Puchar Pogranicza, drugiego etapu VIII Mistrzostw Strefy Przygranicznej w Piłce Nożnej Chłopców i Dziewcząt. W zawodach wzięło udział 12 zespołów, po 6 z Polski i Rosji – razem 144 dzieci. Rozegrano 36 mecze, w tym 6 meczów przyjaźni. Podobnie jak we Fromborku uczestnicy otrzymali pamiątkowe medale, okolicznościowe komplety strojów piłkarskich, pamiątki i upominki, a drużyny – puchary oraz piłki. Uhonorowano także najlepsze zawodniczki i zawodników. Po raz drugi finansowy wkład w organizację zawodów piłkarskich dla dzieci wniosła Fundacja Rosyjsko-Polskie Centrum Dialogu i Porozumienia.

Polsko-Rosyjskie Warsztaty Młodzieży – styczeń–luty 2019 roku

W dniach 29 stycznia – 5 lutego 2019 roku w Warszawie Centrum zorganizowało Polsko-Rosyjskie Warsztaty Młodzieży. Były one zwieńczeniem ubiegłorocznego programu Polsko-Rosyjska Wymiana Młodzieży (PRWM). Wzięło w nich udział 115 uczestników, tak młodzieży jak i opiekunów (po dwóch uczestników i jednym opiekunie z każdego podmiotu z Polski i Rosji), reprezentujących 33 podmioty zaangażowane w polsko-rosyjską wymianę młodzieży na przestrzeni ostatnich trzech lat. Specjalny program warsztatów obejmował m.in. szereg gier i zabaw symulacyjnych nastawionych na rozwiązanie konfliktu/problemu/sytuacji kryzysowej przez mieszane grupy przy pomocy negocjacji, miejską grę uliczną na terenie Warszawy oraz odwiedzinę jednej z zaproponowanych placówek muzealno-oświatowych: Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Polin oraz Centrum Nauki Kopernik. Celem warsztatów było

przełamywanie stereotypów, barier, niechęci, nabywanie umiejętności porozumienia się ponad podziałami. Koordynatorzy projektów zrealizowanych w ramach Konkursu PRWM wzięli także udział w specjalnie dla nich przygotowanych warsztatach tworzenia projektów wymiany młodzieży.

Zadanie 9: „organizowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej współpracy między środowiskami naukowo-eksperyckimi, ośrodkami akademickimi, organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami samorządu zawodowego i gospodarczego z Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej”

Centrum utrzymywało i rozwijało sieci współpracy i kontaktów między polskimi i rosyjskimi instytucjami badawczymi, ośrodkami akademickimi i innymi organizacjami poprzez realizację konferencji, cykli seminariów tematycznych, oraz stale rozbudowywaną stronę internetową i serwisy społecznościowe. Istotą tych działań było wspieranie przedsięwzięć na rzecz intensyfikacji komunikacji różnych środowisk zainteresowanych udziałem w dialogu polsko-rosyjskim, zbliżaniem obu społeczeństw oraz ich praktycznym wykorzystywaniem dla kształtowania współpracy organizacji pozarządowych, samorządowych i gospodarczych.

Zadanie to realizowane jest też za pośrednictwem dofinansowywania projektów na rzecz polsko-rosyjskiego dialogu i porozumienia, których beneficjentami stawały się różnego rodzaju instytucje zobowiązane przez zasady udziału w konkursie do znalezienia i nakłonienia do wspólnych projektów rosyjskich partnerów. W ten sposób dzięki programom Centrum utworzono nowe powiązania między szkołami, uczelniami, samorządami.

Zadanie 10: „Współpraca z instytucją utworzoną przez władze Federacji Rosyjskiej, której celem jest podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich”

Centrum utrzymuje robocze kontakty z rosyjską Fundacją „Rosyjsko-Polskie Centrum Dialogu i Porozumienia”. Zastępca dyrektora, Łukasz Adamski, odbył rozmowy z przewodniczącym Rady, Władimirem Grigoriewem, oraz jej członkiem Artiomem Malginem przy okazji pobytu w Paryżu 11–14 listopada 2019 roku, gdzie został zaproszony przez rektora MGIMO, Anatolija Torkunowa, do udziału w okrągłym stole o dialogu międzynarodowym, przeprowadzonym z okazji szczytu francusko-rosyjskiej inicjatywy „Forum Trianońskie”. Obie instytucje były też jednymi ze współorganizatorów mistrzostw w piłce nożnej dla dzieci ze strefy przygranicznej.

Okazją do kontaktów roboczych był też Festiwal Filmów Rosyjskich „Sputnik nad Polską”, dofinansowywany co roku przez Fundację „Centrum Rosyjsko-Polskiego Dialogu i Porozumienia” oraz Festiwal Filmów Polskich „Wisła” dofinansowywany zarówno przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, jak i naszego moskiewskiego partnera.